

GAPA UTAN ATT RAPPA – SPRÅKLEKAR

Välkommen till Gapa utan att rapas språklekar. Här har vi samlat alla språklekar som hör till boken. Det är nästan en lek per uppslag och underlagen finns för nerladdning här nedanför.

Syftet med språklekarna är att låta eleverna befästa sina kunskaper på fler och kanske roligare sätt än traditionellt skriftligt i en bok. Språklekarna uppmanar också till rörelse, tränar elevernas samarbetsförmåga och kommunikation. Flera lekar tränar elevernas ordkunskap.

I första delen av boken har vi sprängt in lekarna på de platser där vi tror att de passar bäst. Det är för att språklekarna ska bli en del av elevernas språklära. Från och med sidan 24 kan de plockas in på valfria ställen. Vår förhoppning är att språklekarna då har blivit en del av klassens lektionsupplägg. Språklekarna fungerar lika bra i början av lektionen, som i mitten eller i slutet. När det passar din klass bäst kommer du upptäcka under resans gång.

Trevlig lekstund!

Maria Björsell

INNEHÅLL

SID	LEKAR
4–5	Kuliga Gina – Pussellek 1
8–9	Hej på dig – Ordmemory 1
12–13	Gräver efter en krona – Pussellek 2
14–15	Två tränande drakar – Lika men unika
16–17	Jag är Snusen – Fyra hörn 1
20–21	Prima bröd – Pussellek 3
22–23	Uteskor och inneskor – Kul med särskrivning
24–25	Här är starke Tor – Ä eller E vid tavlan
26–27	Inga har en stor peng – tre hörn med -ng
28–29	Uppe på loftet – Å och O vid tavlan
30–31	Ett lejon som är tam – Ordmemory 2
32–33	Flinka frank har full tank – Synonymlek
34–35	Jag drömde i natt – Rita och förklara

KULIGA GINA – PUSSELLEK 1

Vad betyder Kulig och Klurig? Pussellek 1 är en lite klurig lek som får eleverna att tillsammans fundera ut skillnader och likheter i orden kulig och klurig.

SYFTE

Syftet med Pussellek 1 är att bygga ordförråd och göra eleverna nyfikna på skillnader och likheter i ord och synonymer. Leken stimulerar också elevernas förmåga att diskutera och samspela.

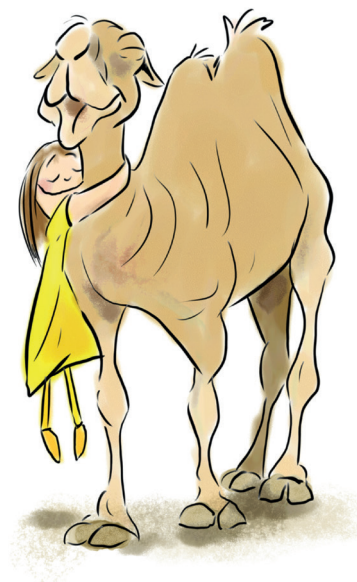
GÖR SÅ HÄR

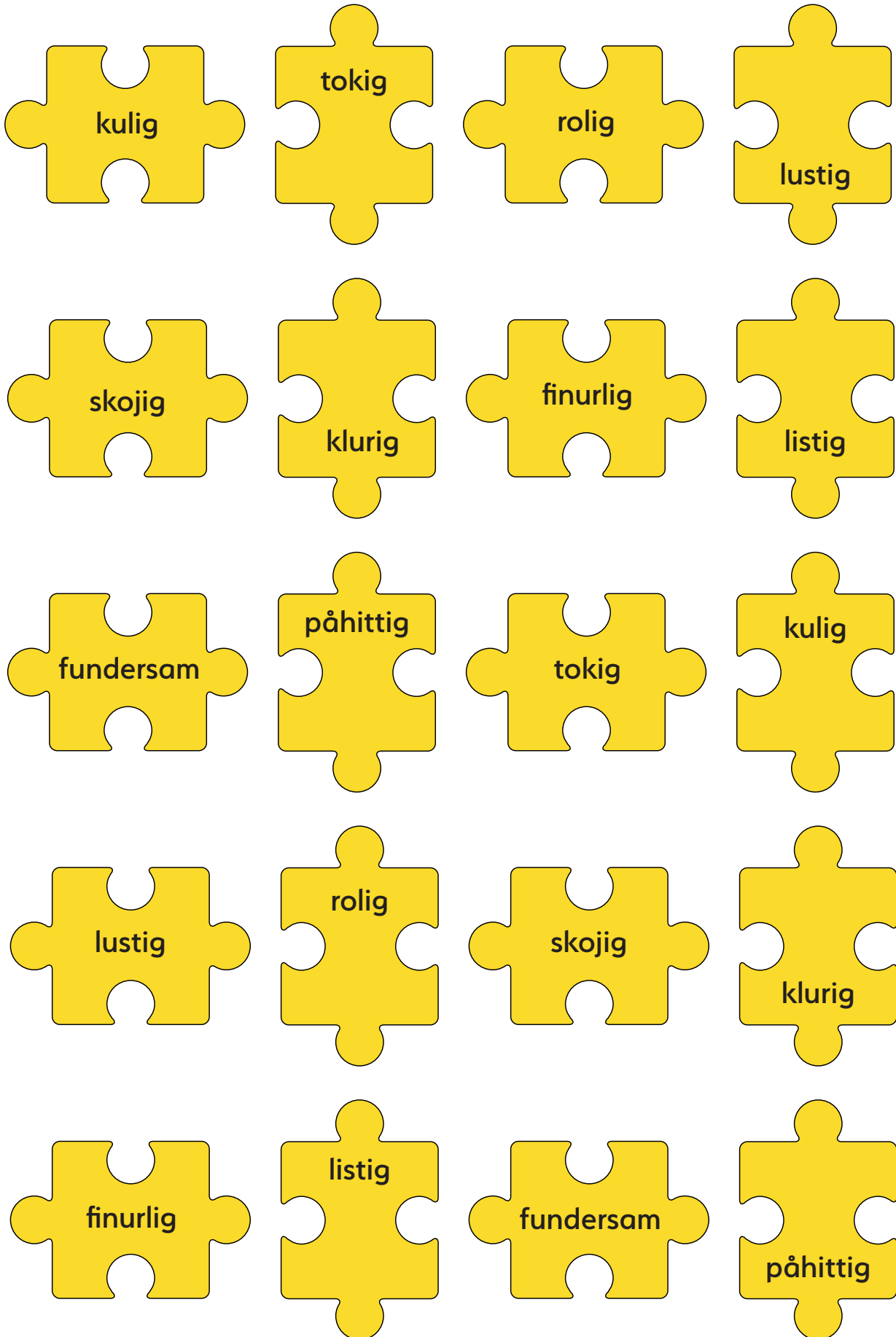
Skriv ut pusselbitarna. Laminera om ni vill använda dem flera gånger.

Be eleverna sprida ut sig i klassrummet och blunda. Dela ut pusselbitarna. Eftersom det finns 10 olika pusselbitar kommer några elever att få samma ord. Det gör inget.

Berätta för eleverna att de ska försöka hitta kompisar som har ord som betyder nästan samma sak. Var noga med att poängtera att letande ska gå lugnt till och att de behöver viska när de diskuterar om orden passar ihop. När nästan alla elever tillhör en grupp stannar ni upp leken. Det är mycket möjligt att någon enstaka elev fortfarande är osäker och vill ha stöd av dig och klassen. Ta hen i handen och fråga klassen vart de tycker att hen ska tillhöra. Kluriga eller kuliga gruppen?

När alla tillhör en grupp får grupperna berätta varför de har delat in sig som de har gjort. Vilka ord passar ihop och varför de tycker som de gör? Det kan bli en spännande diskussion eftersom ord kan värderas olika. Betydelserna kan faktiskt bli så snarlika att det slutar med att alla tillhör en och samma grupp. I kuligt och klurigt finns inte ett hundra procentigt rätt svar, utan elevernas förhållanden till orden och klassens diskussion avgör utgången av leken.

HEJ PÅ DIG – ORDMEMORY 1

Hur stavas dig? Ordmemory 1 är en minneslek där eleverna tillsammans får träna på att identifiera ord som slutar på ljudet -ej men stavas med -ig, -äg eller -ej.

SYFTE

Syftet med Ordmemory 1 är att urskilja och befästa de ord som har den aviga stavningen -ig eller -äg. Leken tränar elevernas fonologiska medvetenhet men stimulerar också elevernas förmåga att memorera och samspela.

GÖR SÅ HÄR

Skriv ut memorykortet. Laminera om ni vill använda dem flera gånger.

Be två elever att gå ut ur klassrummet. Be övriga elever att sprida ut sig i klassrummet och blunda. Finns det möjlighet, får de gärna sätta sig ner. Dela ut memorykortet och berätta att de ska hålla korten hemliga för varandra.

Låt de två eleverna komma in i klassrummet. Eleverna ska nu para ihop ord med rätt stavning. De spelar memory mot varandra genom att säga en klasskamrats namn som då säger sitt ord eller stavning. När en elev har lyckat para ihop rätt kompisar går paret till eleven. När alla klasskamrater är ihop-parade får ett av paret gå ut för att sedan komma in igen och spela mot varandra.

sig	säg	sprej	okej
hej	mig	nej	tjej
dig	grej	pastej	ståhej
-ig	-äg	-ej	-ej
-ej	-ig	-ej	-ej
-ig	-ej	-ej	-ej

GRÄVER EFTER EN KRONA – PUSSELLEK 2

Vad betyder grubblar och grabbar? Kan de betyda flera olika saker? Vad betyder orden i dikten? Pussellek 2 är en lek som får elever att tillsammans fundera ut en eller flera betydelser av ord.

SYFTE

Syftet med Pussellek 2 är att utveckla elevernas ordförråd och upptäcka att vissa ord kan betyda flera olika saker. Leken stimulerar också elevernas förmåga att diskutera och samspela.

GÖR SÅ HÄR

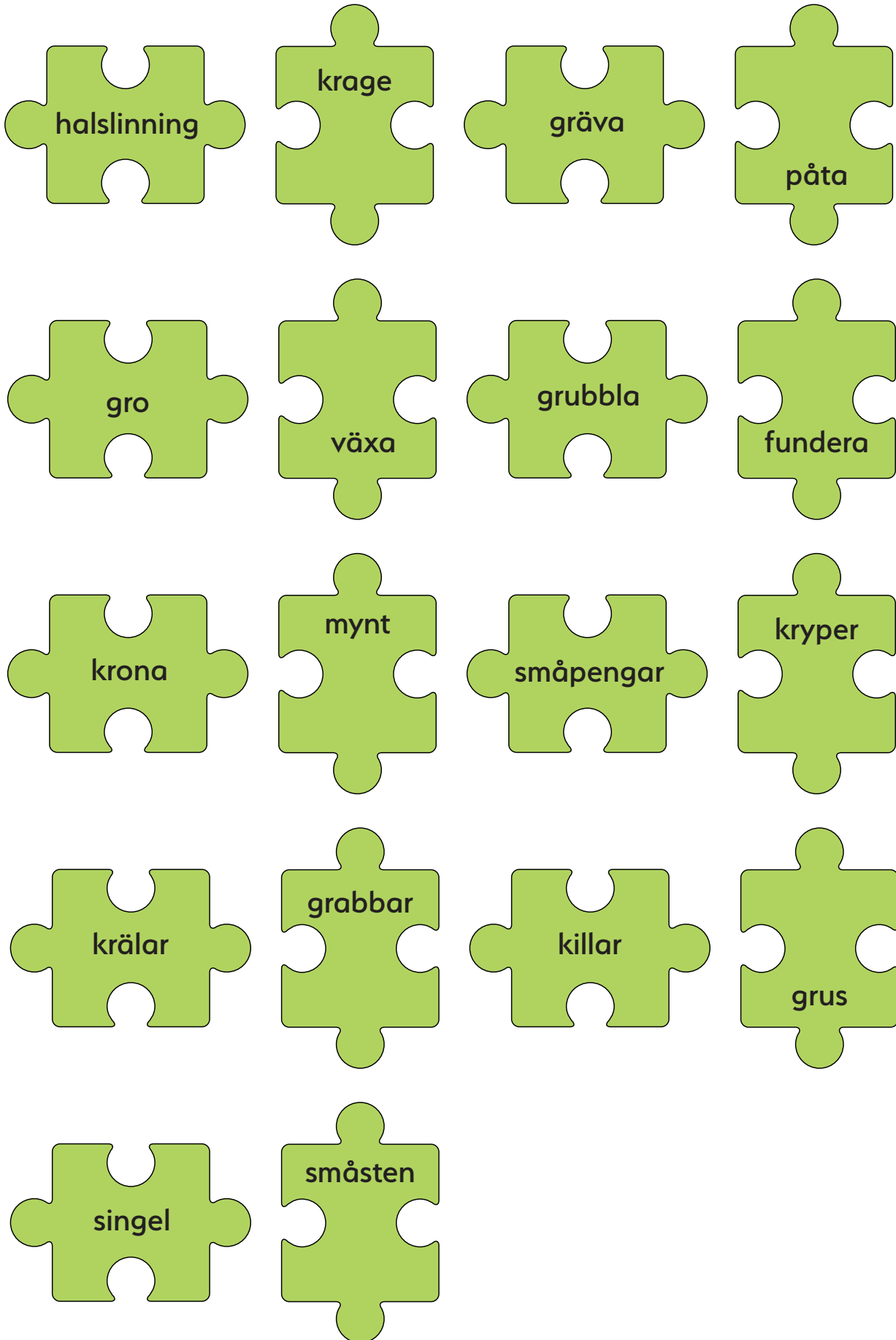
Skriv ut pusselbitarna. Laminera om ni vill använda dem flera gånger.

Be eleverna sprida ut sig i klassrummet och blunda. Dela ut pusselbitarna. Det gör inget om några elever får samma ord. Det kan till och med vara en bra anpassning för elever med svårigheter att få en dubblett av ett ord. Då behöver hen inte hitta en synonym utan bara en kamrat med samma ord.

Berätta för eleverna att de ska försöka hitta en eller flera parkamrater som har ord som betyder samma saker. Var noga med att poängtera att letande ska gå lugnt till och att de behöver visa när de diskuterar om orden passar ihop. När nästan alla elever har hittat sina parkamrater stannar ni upp leken. Det är mycket möjligt att någon enstaka fortfarande är osäker och vill ha stöd av dig och klassen. Ta hen i handen och fråga klassen vad de tycker att hens ord har för synonymer.

När alla har funnit parkamrater berättar de för klassen vad de har för ord och försöker förklara skillnaden i betydelsen. Det kan bli ett spännande samtal eftersom några ord har flera betydelser och deras synonymer då inte hör ihop med varandra. Prata om vilken synonym som passar in och förklarar orden i Gräver efter en krona.

TVÅ TRÄNANDE DRAKAR – LIKA MEN UNIKA

Vad är lika men ändå unika? Lika men unika är en samarbetsövning där eleverna uppmärksammas på likheter och olikheter både i sak och åsikt.

SYFTE

Syftet med leken är att träna samspel och att uppmärksamma elever på att allas åsikter är lika värda och att det inte alltid finns något rätt eller fel. Den tränar också elevernas fonologiska medvetenhet.

GÖR SÅ HÄR

Dela in klassen i grupper om 3–4 elever i varje grupp. Tillsammans ska eleverna hitta ca fyra saker i klassrummet eller utomhus som de anser är lika men unika. Sakerna kan ha likheter som till exempel att de börjar på samma bokstavsljud eller rimmar. De kan tillhöra en och samma kategori eller ha lika former. Gruppen bestämmer vilken likhet sakerna har.

När alla grupper har samlat på sig minst fyra saker är det dags att hitta varandras lika och unika. Börja med att varje grupp väljer en elev (en gruppsekreterare) som ska stanna kvar för att lyssna och skriva upp de andra gruppernas tankar. De övriga i gruppen ska sedan gå runt och diskutera vad som är lika och unika med kamraternas saker. Poängtera vikten av att alla elever i gruppen ska diskutera fram vad de tycker är lika och unika och att det inte finns något rätt eller fel. Gruppsekreteraren skriver upp vad grupperna kommer fram till.

Avsluta leken med att alla grupper får redovisa och berätta vad deras saker har som är lika men ändå unika.

JAG ÄR SNUSEN – FYRA HÖRN 1

Vilka länder och städer finns på riktigt och vilka är påhittade? Fyra hörn är en rörlig lek där eleverna tränar på att ta snabba beslut.

SYFTE

Syftet med leken är få eleverna i rörelse så att sedan ska kunna arbeta mer koncentrerat. Leken tränar också samspel och att snabbt ta eget beslut.

GÖR SÅ HÄR

Skriv ut hörnkorten och namnen på länder och städer. Laminera om ni vill använda dem flera gånger.

Placera ut ett hörnkort i varje hörn.

Lägga ut namnkorten på ett bord i mitten. Försök göra plats i klassrummet så att eleverna har möjlighet att röra sig. Om det känns trångt kring ett bord, dela upp högen i två delar som du placerar ut på två bord. Låt eleverna stå utspridda i klassrummet medan du berättar vad och hur ni ska göra.

Berätta för eleverna vad varje hörn betyder och att de ska ställa sig i det hörn som de tycker passar bäst. Berätta att de kommer att få två instruktioner som de måste följa och att de måste ta ett ganska snabbt beslut. Poängtera vikten av att samspela schysst och hjälpa varandra. Leken går inte på tid och det är inte viktigt att komma först till sitt hörn.

De två instruktionerna går ut på att berätta på vilket sätt de ska förflytta sig och vart, det vill säga till vilket hörn de ska. Du kommer berätta hur de ska förflytta sig och korten berättar till vilket hörn.

Berätta att de ska hämta ett kort när leken börjar. På kortet står det en stad eller ett land. Staden eller landet kan finnas på riktigt men kan också vara påhittat. Det kan även stå något som varken är en stad eller ett land.

När de har tagit ett kort och läst vad det står, ska de lägga tillbaka kortet underst i leken och sedan ställa sig i rätt hörn. De kommer inte få gå eller springa utan du kommer bestämma hur de ska förflytta sig. När det känns som att eleverna förstår vad som förväntas av dem kan du börja leken.

Du säger på vilket sätt de ska förflytta sig. Eleverna hämtar ett kort, läser, lämnar tillbaka kortet och tar sig till sitt hörn.

När alla står i ett hörn får de berätta vilket land eller stad de fick. Sen får de ett nytt sätt att förflytta sig på, för att hämta nytt kort och ta sig till ett nytt hörn.

Exempel på olika sätt att förflytta sig på kan vara, smyga, hoppa på ett ben, gå baklänges, gå med höga knän, åla på golvet, dansa, klappa händerna över huvudet. Du och din fantasi bestämmer hur, men framförallt kommer klassens dynamik avgöra hur mycket du kan ta ut rörelserna under lekens gång.

Norge	Danmark	Finland
Fastland	Sverige	Frankrike
Nangiála	Island	Spanien
Brasilien	Japan	Marsipan
Småland	Öland	Östersund
Havet	Stockholm	Gotland

Malmö	Valleby	Åland
Kiruna	Örebro	Småköping
Visby	Dalarna	Göteborg
Hälsingland	Halland	Grekland
Krotien	Arlandastad	Indien
Hälsingland	Gotham city	Norrköping

Länder

**Fantasiländer
eller annat**

Stöcker

**Fantasisläder
eller annat**

PRIMA BRÖD – PUSSELLEK 3

Vad betyder prima och bris? Kan de betyda flera olika saker? Vad betyder orden i dikten? Pussellek 3 är en lek som får elever att tillsammans fundera ut en eller flera betydelser av ord.

SYFTE

Syftet med Pussellek 3 är att utveckla elevernas ordförråd och upptäcka att vissa ord kan betyda flera olika saker. Leken stimulerar också elevernas förmåga att diskutera och samspela.

GÖR SÅ HÄR

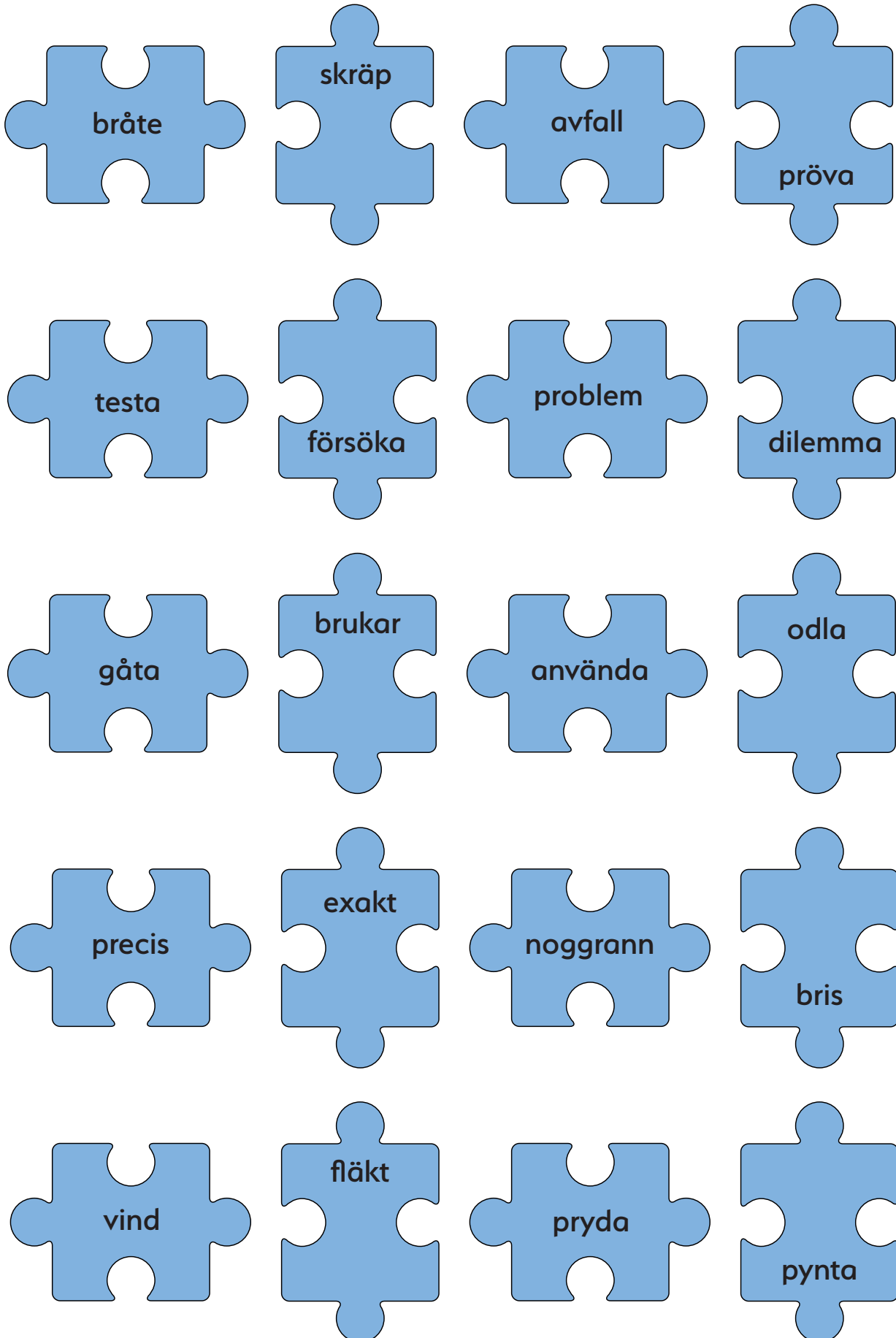
Skriv ut pusselbitarna. Laminera om ni vill använda dem flera gånger.

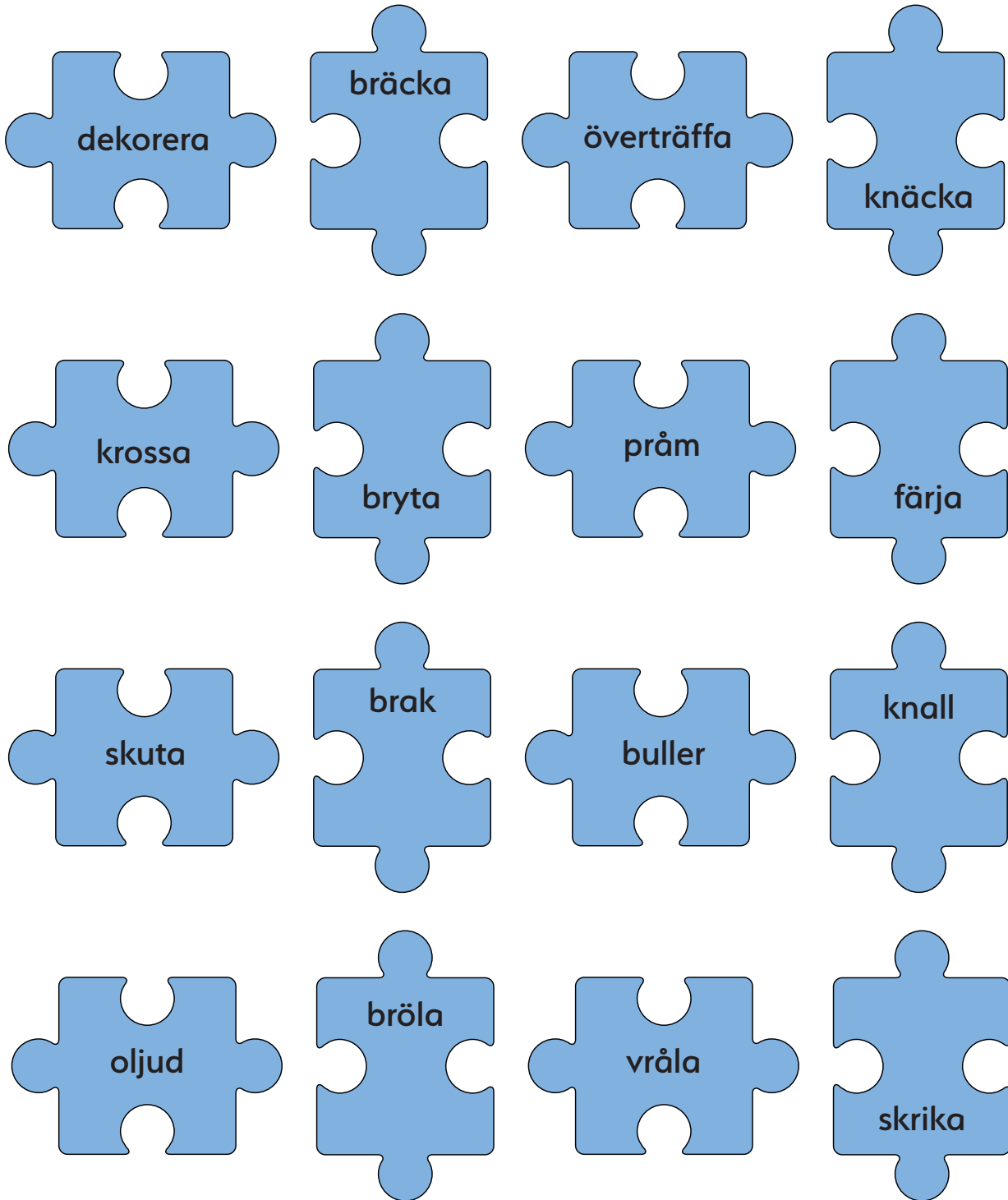
Be eleverna sprida ut sig i klassrummet och blunda. Dela ut pusselbitarna. Det gör inget om några elever får samma ord. Det kan till och med vara en bra anpassning för elever med svårigheter att få en dubblett av ett ord. Då behöver hen inte hitta en synonym utan bara en kamrat med samma ord.

Berätta för eleverna att de ska försöka hitta en eller flera parkamrater som har ord som betyder samma saker. Var noga med att poängtera att letande ska gå lugnt till och att de behöver visa när de diskuterar om orden passar ihop. När nästan alla elever har hittat sina parkamrater stannar ni upp leken. Det är mycket möjligt att någon enstaka fortfarande är osäker och vill ha stöd av dig och klassen. Ta hen i handen och fråga klassen vad de tycker att hens ord har för synonymer.

När alla har funnit parkamrater berättar de för klassen vad de har för ord och försöker förklara skillnaden i betydelsen. Det kan bli ett spännande samtal eftersom några ord har flera betydelser och deras synonymer då inte hör ihop med varandra.

UTESKOR OCH INNESKOR – KUL MED SÄRSKRIVNING

Sammansatta ord kan bli riktigt roliga när de särskrivs. Kul med särskrivning är en lek som bygger elevernas ordförråd och uppmärksammar eleverna på hur tokigt det kan bli när de särskriver sammansatta ord.

SYFTE

Syftet med leken är att utöka ordförrådet och undvika särskrivning. Leken stimulerar också elevernas förmåga att diskutera och samspela.

GÖR SÅ HÄR

Skriv ut ordkortet. Laminera om ni vill använda dem flera gånger.

Dela in eleverna i par. Dela ut ett vitt A4 som är vikt på mitten, färgpennor och ett ordkort till varje par.

Berätta för eleverna att de har fått ett sammansatt ord, rättstavat och särskrivet. Fråga om de förstår vad ordet betyder, som sammansatt och särskrivet? Låt paren diskutera och reflektera över detta en stund. Troligtvis kommer de att upptäcka att ordet får en ganska komisk betydelse. Diskutera i klassen varför det blir så och varför det kan vara viktigt att tänka på stavningen av sammansatta ord.

När ni har diskuterat orden tillsammans i klassen ska eleverna rita sina ord och visa skillnaden i betydelse genom bild. Självklart kan de också skriva ner förklaringen om de vill.

När paren är klara, redovisar ni för varandra i klassen och sätter upp bilderna. Återkom gärna till bilderna vid senare tillfällen eller komplettera med fler bilder på särskrivna ord, när ni stöter på roliga särskrivningar.

skumtomte	kulglass	kassapersonalen
herrcykel	ringmunk	ringbutiken
dödahavsprodukter	brännbara sopor	personalrockar
sväljreflexen	kokostoppar	pajost
farfarströja	extrapriser	grislever
fårpäls	sjukfrånvaro	parkering förbjuden

sjukgymnast	skickar felrapport	våtservett
lågenergilampa	gåbortblomma	läsglasögon
skum tomte	kul glass	kassa personalen
herr cykel	ring munk	ring butiken
döda havs produkter	bränn bara sopor	personal rockar
svälj reflexen	kokos toppar	paj ost

farfars tröja	extra priser	gris lever
får päls	sjuk frånvaro	parkering för bjuden
sjuk gymnast	skickar fel rapport	våt servett
låg energi lampa	gå bort blomma	läs glasögon

HÄR ÄR STARKE TOR – Ä ELLER E VID TAVLAN

Hur ska man veta om ä-ljudet stavas med ä eller e? Det kan vara knepigt, men det behöver inte vara så. Ord med ä-ljud är nämligen indelade i ordgrupper. Ä eller E vid tavlan är en språklek som ger eleverna några tips på vilka ordgrupper som stavas lika.

SYFTE

Syftet är att underlätta för eleverna att komma ihåg hur orden stavas genom att strukturera upp stavningen i olika grupper. Leken tränar elevernas fonologiska medvetenhet.

GÖR SÅ HÄR

Skriv ut rubrikerna. Laminera om ni vill använda dem flera gånger.

Skriv upp exempelorden på post-it-lappar. Sätt upp förklaringsrubrikerna på tavlan. (Vänta med att sätta upp rubriken "undantag".) Dela ut post-it lappar till eleverna. Låt sedan varje elev gå fram en och en och sätta upp sina ord under rätt rubrik.

När alla ord är uppsatta diskuterar ni om det är något ord som ska byta plats och om det är något ord som behöver förklaras.

Dela ut fler post-it lappar och låt eleverna skriva egna ord som de sedan sätter upp under rätt rubrik. Låt gärna eleverna samarbeta i par om de tycker att det är svårt att komma på egna ord.

När ni anser er ha tillräckligt med ord diskuterar ni i klassen:

- Vilken rubrik får flest ord?
- Vilken/vilka stavningar känns enkla och självklara?
- Har vi råkat skriva upp några undantag? Alltså ord som inte stavas så och därför inte ska vara på den platsen.

Sätt upp rubriken "undantag" och flytta de orden dit!

Här är några exempel på ord som du kan skriva på post-it lappar för att dela ut till eleverna.

Ä-ord

E-ord

Undantag

Värk som gör ont

Ord med ng-ljud

Ord som hör
till människan

Ord som börjar
med vän-

Ord med än

Ord med ng-ljud

Empty box for writing.

Empty box for writing.

Verk som inte
gör ont

Räkneord

Namn

Ord med hem

Låneord

Framför J

INGA HAR EN STOR PENG – TRE HÖRN MED NG-LJUD

Hur skriver man ng-ljudet? Vanligast är att skriva ng, men ibland ska man bara använda g eller nk. Tre hörn med ng-ljud är en rörlig lek där eleverna uppmärksammas på de olika sätten att skriva ng-ljudet på. Eleverna tränar också på att ta snabba beslut.

SYFTE

Syftet med leken är att uppmärksamma eleverna på de olika stavningssätten och träna deras fonologiska medvetenhet. Leken får också eleverna i rörelse. Dessutom tränar leken samspel och att snabbt ta eget beslut.

GÖR SÅ HÄR

Skriv ut ordkorten och de tre hörnkorten. Laminera om ni vill använda dem flera gånger.

Placera hörnkorten i tre hörn.

Lägga ut ordkorten med ng-ord på ett bord i mitten. Försök göra plats i klassrummet så att eleverna har möjlighet att röra sig. Om det känns trångt kring ett bord, dela upp korten i två delar som du sedan breder ut på två bord. Låt eleverna stå utspridda i klassrummet medan du berättar vad och hur ni ska göra.

Berätta för eleverna vad varje hörn betyder och att de ska ställa sig i det hörn som de tycker passar bäst. Berätta att de kommer få två instruktioner som de måste följa och att de måste ta ett ganska snabbt beslut. Poängtera vikten av att samspela schysst och hjälpa varandra. Leken går inte på tid och det är inte viktigt att komma först till sitt hörn.

De två instruktionerna går ut på att berätta på vilket sätt de ska förflytta sig och vart, det vill säga till vilket hörn de ska och på vilket sätt de ska ta sig dit. Kanske hoppandes på ett ben, kanske med myrsteg? Det är du som kommer att berätta hur de ska förflytta sig och korten berättar till vilket hörn.

Berätta att leken börjar med att du väljer vilket sätt de ska förflytta sig på. Till exempel kan du välja: smyga, hoppa på ett ben, gå baklänges, gå med höga knän, åla på golvet, dansa, klappa händerna över huvudet. Du och din fantasi bestämmer hur, men framförallt kommer klassens dynamik avgöra hur mycket du kan ta ut rörelserna under lekens gång.

Berätta att nästa steg är att eleverna ska hämta ett kort. På kortet står det ett ord som har ng-ljudet i sig. Men där ng-ljudet ska finnas är det blankt. (Det finns även kort med hela ord.) När de har tagit ett kort och läst det som står där ska de ta med sig kortet och ställa sig i det hörn som passar bäst för ordet. De kommer inte få gå eller springa, utan ska använda det förflyttningssätt som du har valt. När det känns som att eleverna förstår vad som förväntas av dem kan du börja leken.

När alla elever står vid ett hörn stannar du upp och frågar eleverna vad de har för ord. Det kan hända att någon har ställt sig i fel hörn. Då får klasskamraterna hjälpa hen att hitta rätt hörn. Samtala sedan om:

- Vilken stavning som får flest ord?
- Finns det några ord-kort som kan finnas på flera ställen beroende på innebörd?
- Vilken/vilka stavningar känns enkla och självklara?

Samla ihop orden och lägg dem på bordet/borden i mitten igen. Bestäm ett nytt sätt för eleverna att ta sig till hörnen och låt dem sedan ta nya kort.

-ng

-g

-nk

dräng

tank

pank

pinglar

anka

lugn

tänker

pingvin

bank

länk

vagn

bänk

plank

regn

räkning

sjunger

blank

skinka

ugn

stank

ugn

vingar

svänger

kung

säng

ung

däng

äng

signal

sång

pengar

länge

gång

fångar

lång

dräng

drä__

ta__

pa__

pi__lar

a__a

lu__n

tä__er

pi__vin

ba__

lä__

va__n

bä__

pla__

re__n

räkni__

sju__er

bla__

ski__a

u__n

sta__

u__

vi__ar

svä__er

ku__

sä__

u__

dä__

ä__

si__nal

så__

pe__ar

lä__e

gå__

få__ar

lå__

drä__

UPPE PÅ LOFTET – Å ELLER O VID TAVLAN

Hur ska man veta om å-ljudet stavas med å eller o? Det kan vara knepigt men det behöver det inte vara. Ord med långt å-ljud stavas vanligen med å. Kort å-ljud stavas vanligen med o. Å eller O vid tavlan är en språklek som uppmärksammar eleverna på detta och pekar ut undantag.

SYFTE

Syftet är att reflektera över stavningsregeln och underlätta för eleverna att komma ihåg hur orden stavas. Leken tränar också elevernas fonologiska medvetenhet.

GÖR SÅ HÄR

Skriv ut rubrikerna. Laminera om ni vill använda dem flera gånger.

Sätt upp dem på tavlan.

Skriv upp exempelorden på post-it-lappar. Dela ut post-it lappar till varje elev. Låt sedan varje elev gå fram en och en och sätta upp sina ord under rätt rubrik.

När alla orden är uppsatta diskuterar ni orden, om det är något ord som ska byta plats och om det är något ord som behöver förklaras.

Dela ut fler post-it lappar och låt eleverna skriva egna ord som de sedan sätter upp under rätt rubrik. Låt gärna eleverna samarbeta i par om de tycker att det är svårt att komma på egna ord.

När ni anser er ha tillräckligt med Å-ljudsord diskuterar ni i klassen:

- Vilken rubrik får flest ord?
- Vilken/vilka stavningar känns enkla och självklara?
- Kan vi se några likheter bland undantagen? Kan vi komma på något sätt att komma ihåg dem?

Här är exempel på ord som du kan skriva upp på post-it lappar som du delar ut till eleverna. Vill du utmana eleverna lite extra utesluter du å eller o i ordet.

LÅNGT Å-LJUD

blås
kåk
bål
lås
bålen
låsa
båten
låt
gråta
låta
gåsen
måsen
kråka
nål

KORT Å-LJUD

bloss
kock
boll
loss
bollen
flossa
botten
lott
grotta
lotta
gossen
mossen
krocka
noll

SVENSKA ORD

-ÅNG

krångel
ångra
normal

LÅNEORD

-ONG

balkong
ballong
salong

UNDANTAG LÅNGT Å-LJUD

lov
skrov
rodna
order
moln
son
kol
sover

UNDANTAG KORT Å-LJUD

åtta
måste
många
lång
påsk
måndag
bråttom
håller
blått
sålde

UNDANTAG VID LÅNEORD

objekt
mikroskop
porcelain
normal

Å-ord

O-ord

Lång å-ljud

Svenska ord
med -ång

Undantag där långt
å-ljud stavas med O

Undantag
vid låneord

Kort å-ljud

Låneord
med -ong

Undantag där kort
å-ljud stavas med Å

ETT LEJON SOM ÄR TAM – ORDMEMORY 2

Ordmemory 2 är en rolig lek där eleverna är de olika "memory-korten" som ska paras ihop. Det blir som ett "levande memory". Den här gången är det tre rimord som slutar på ett enkelt m som ska bildar ett par.

SYFTE

Syftet med Ordmemory 2 är att träna den fonologiska medvetenheten genom att lyssna och leka med ord som rimmar. Leken stimulerar också elevernas förmåga att samspele och memorera.

GÖR SÅ HÄR

Skriv ut memorykorten. Laminera om ni vill använda dem flera gånger.

Be två elever att gå ut ur klassrummet. Be övriga elever att sprida ut sig i klassrummet och blunda. Finns det möjlighet får de gärna sätta sig ner. Dela ut memorykorten och berätta att de ska hålla korten hemliga för varandra.

Låt de två eleverna komma in i klassrummet. Eleverna ska nu hitta tre ord som rimmar. De kan välja om de vill tävla mot varandra eller hjälpa varandra att hitta orden. De spelar genom att säga klasskamraternas namn vilka då säger sina ord. När en elev har lyckat para ihop tre kompisar går de till hen. När alla klasskamrater är ihop-parade får två nya elever gå ut för att sedan komma tillbaka och spela mot varandra i en ny omgång. Samla ihop orden, blanda och dela ut igen.

rim	Tim	stim
tam	kram	dam
kom	som	dom
kläm	rem	hem
tom	Rom	dom
dröm	ström	glöm
rim	stim	lim
dum	stum	rum

FLINKA FRANK HAR FULL TANK – SYNONYMLEK

Vad betyder flink och frank? Kan de betyda flera olika saker? Vad betyder orden i dikten? Synonymlek påminner om pussellekarna och får elever att tillsammans fundera ut en eller flera betydelser av ord.

SYFTE

Syftet med Synonymlek är att utveckla elevernas ordförråd och att låta dem upptäcka att vissa ord kan betyda flera olika saker. Leken stimulerar också elevernas förmåga att diskutera och samspela.

GÖR SÅ HÄR

Skriv ut synonymkortet. Laminera om ni vill använda dem flera gånger.

Språkleken påminner om pussellekarna men är uppdelad i 3 delar. Alla delar behövs inte göras under en lektion eller ett tillfälle. Ju fler gånger eleverna leker leken desto lättare blir det att göra alla steg. I leken tränar inte eleven inte bara på ordförståelse, utan också samarbete, interaktion och kreativitet.

Språkleken kan anpassas genom att låta elever som behöver:

- få följa med en klasskamrat och titta hur klasskamraterna gör.
- få ett eget ord, men låta klasskamraterna bestämma vilken synonymgrupp hen ska tillhöra.
- arbeta självständigt eller i liten grupp med att sortera ordkort och försöka passa ihop synonymer.

Del 1

Dela ut orden till eleverna. Vid färre elever än 36 använder ni färre "huvudord" istället för färre synonymer. Huvudorden är skrivna med fet stil. Låt eleverna gå runt i klassrummet och försöka hitta sina ordkompisar. De ska bli 3–4 i varje grupp och alla i gruppen ska tycka att synonymerna stämmer. Uppmana dem att diskutera med varandra och komma på hur de ska lista ut sina synonymkamrater.

I del 1 har ni inte gått igenom orden ordentligt. Här utmanas elevernas förförståelse och kreativitet. Det gör ingen om synonymerna blir fel eller om man behöver byta grupp om det kommer någon som "passar bättre in".

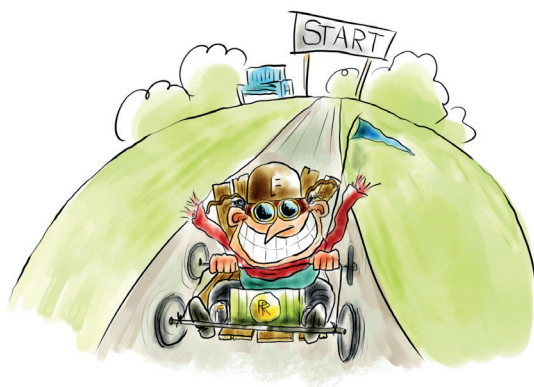
När alla är nöjda med sina grupper stannar ni upp och delger varandra hur ni har tänkt. Den som har "huvudordet" presenterar sina synonymer. Du som lärare berättar hur många som stämmer. Men inte vilka. Gruppen och klassen ska nu ge förslag på vilken/vilka synonymer som ska flytta till en annan grupp och till vilken grupp. När synonymen flyttar till en ny grupp, gör ni om processen i den gruppen. Processen med att flytta runt synonymer fortgår tills klassen är nöjd och gruppernas synonymer stämmer.

Del 2

Synonymgrupperna ska nu hitta på en bra förklaring för sitt ord. De ska komma på minst en mening per synonym som tydliggör ordets betydelse. Uppmana dem också att gärna använda teater, visa med hela kroppen och/eller rita bilder.

Del 3

Redovisa för varandra vad ni kommit fram till och samtala om likheter och skillnader i synonymerna.

Huvudord	Synonym	Synonym	Synonym
frank	orädd	oblyg	uppriktig
tank	dunk	behållare	tunna
flika	snabba	duktiga	händiga

kinka	gnälla	klaga	krångla
vinka	vifta	teckna	signalera
blinka	blunda snabbt	blixtra	blänka till
länk	kedja	mellanled	binder ihop

hojtar	ropar	gapar	skriker	
kulle	berg	backe	höjd	

JAG DRÖMDE I NATT – RITA OCH FÖRKLARA

Hur viktigt är det egentligen med dubbelstavning? Vad händer med orden om man glömmer dubbelkonsonant i slutet av ett ord? Rita och förklara uppmärksammar eleverna på vad som händer när de inte dubbelstavar i slutet av ett ord.

SYFTE

Syftet är eleverna ska stava rätt genom att se skillnad på stavning och betydelse. Leken tränar elevernas fonologiska medvetenhet.

GÖR SÅ HÄR

Skriv upp exempelorden på tavlan. Tillsammans förklarar ni varje ord. Låt gärna eleverna försöka dramatisera medan de förklarar.

Hitta på fler ord som ni skriver upp på tavlan. Gör en rubrik med undantag där du skriver upp alla undantag som kommer från eleverna. Diskutera skillnader och likheter i undantagen.

Dela ut ett vitt A4 som är vikt på mitten och färgpennor.

Eleverna väljer två ord som hör ihop till exempel mat och matt. På vänster sidan av vikningen skriver och ritar eleven "mat" och på den högra "matt". Behöver hen beskriva med ord så går det såklart bra.

Avsluta med att redovisa för varandra och jämför ord och betydelse. Sätt upp bilderna på väggen.

Exempelord att skriva upp på tavlan.

mat	matt	hat	hatt
vas	vass	rap	rapp
tak	tack	rak	rack
fin	finn	hak	hack
fat	fatt	vin	vinn

